

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 21, Nr 3/2017, tom II
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Myśl ekonomiczna, spółdzielczość, bankowość, samorządność

Janusz Kot¹, Ewa Kraska²

POTENCJAŁ ROZWOJOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Streszczenie: Celem artykułu była ocena potencjału rozwojowego województwa świętokrzyskiego w odniesieniu do poszczególnych grup czynników rozwoju regionalnego. Poziom potencjału rozwojowego województwa wyznaczono jako sumę poszczególnych potencjałów: gospodarczego, infrastrukturalnego, ludzkiego, naukowo-badawczego oraz jakości życia. Ze względu na zakres dostępnych danych zgromadzonych w GUS dla przyjętych zmiennych diagnostycznych badaniem objęto lata 2008-2012. Identyfikacja stymulant rozwoju lub jego destymulant ma fundamentalne znaczenie dla odpowiedniego programowania polityki regionalnej

Słowa kluczowe: czynniki rozwoju, polityka regionalna, potencjał rozwoju, region

Wstęp

O charakterze i specyfice rozwoju każdego regionu decydują trzy podstawowe elementy: posiadany potencjał endogeniczny, przyjęta koncepcja rozwoju oraz uwarunkowania zewnętrzne. Identyfikacja kluczowych czynników rozwoju jest szczególnie istotna dla prowadzenia odpowiedniej polityki rozwoju, która polega na sterowaniu procesami zachodzącymi w jego obszarze przez władze publiczne. Za rozwój regionu autorzy przyjmują zgodnie z literaturą przedmiotu „proces pozytywnych zmian ilościowych oraz postępu jakościowego zachodzącego w regionie”³. W artykule uwaga została skupiona na poszukiwaniu źródeł rozwoju tkwiących w wewnętrznym potencjale zasobów zgromadzonych w regionie świętokrzyskim. Celem artykułu była ocena potencjału rozwoju w odniesieniu do poszcze-

¹ Dr hab. prof. PŚK Janusz Kot, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach.

² Dr Ewa Kraska, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.

³ D. Strahl (red.). *Taksonomia struktur w badaniach regionalnych*, Wydawnictwo AE, Wrocław 1998.

gólnych grup czynników rozwoju regionalnego, a także wskazanie na ile ma to odzwierciedlenie w dokumentach programowych dotyczących głównych kierunków działań władz samorządowych w polityce rozwoju województwa świętokrzyskiego. Ze względu na próbę podjęcia kompleksowego badania szereg czasowy dla jakiego zostało ono przeprowadzone obejmował lata 2008-2012, co wynikało z dostępności danych statystycznych.

1. Czynniki rozwoju regionalnego

Tabela 1. Czynniki rozwoju regionalnego

Aspekty rozwoju regionalnego	Czynniki rozwoju regionalnego
Ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> – ilościowe i jakościowe zmiany na rynku pracy – korzystne tendencje w dochodach społeczeństwa lub zyskach podmiotów regionalnych – rosnący popyt wewnątrzregionalny i prorozwojowe zmiany w jego strukturze – zachodzące procesy innowacyjne – wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym napływ kapitału zagranicznego – poprawa efektywności funkcjonowania regionalnego rynku dóbr i usług – poziom absorpcji środków pomocowych – poprawa efektywności funkcjonowania regionalnego rynku dóbr i usług – koniunktura gospodarcza w kraju – funkcjonowanie instytucji otoczenia rynkowego
Społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – poziom świadomości regionalnej i funkcjonowanie wspólnoty samorządowej – aktywne postawy społeczne m.in. w zakresie partycypacji obywatelskiej w regionalnych i lokalnych procesach decyzyjnych – poziom przedsiębiorczości – struktura wieku ludności – poziomu wykształcenia społeczeństwa – infrastruktura intelektualna – procesy urbanizacji, aglomeracji i metropolizacji – wyposażenie w infrastrukturę społeczną i usługi z nią związane – jakość życia mieszkańców
Technologiczne	<ul style="list-style-type: none"> – stan i nowoczesność struktury rzeczowej aparatu wytwórczego – poziom działalności sfery badawczo-rozwojowej – dywersyfikacja profilu gospodarczego regionu, w tym zwiększanie udziału w jego gospodarce tzw. sektorów wysokiej technologii – wspomaganie i wzmaganie procesów implementacji innowacji produkcyjnych i produktowych – stan infrastruktury technicznej
Ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> – poziom świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa – racjonalne gospodarowanie zasobami

Źródło: D. Głuszczyk, *Istota rozwoju regionalnego i jego determinanty*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu *Ekonomia* 5/17 (2011), s. 75.

Rozwój regionalny ma charakter ciągły, co oznacza, że nie ma stanu docelowego oraz dialektyczny polegający na braku stałej równowagi i konieczności przełamywania kolejnych napięć jakie się w nim pojawiają. Powoduje to konieczność

prowadzenia ciągłych badań procesów zachodzących w rozwoju regionalnym i konsekwentnej, aktualizowanej polityki regionalnej. O rozwoju regionalnym decyduje zespół czynników o walorze uniwersalnym. Są one zmienne w zależności od warunków panujących w otoczeniu oraz zmian w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych regionów. W tabeli 1 przedstawiono listę uniwersalnych czynników rozwoju regionalnego pogrupowanych w poszczególne kategorie. Można je także traktować jako potencjały rozwojowe. Zostaną one wykorzystane dla potrzeb badań prezentowanych w artykule. Jakkolwiek wymienione czynniki mają charakter uniwersalny, to po przypisaniu im konkretnych wartości mogą być wykorzystywane do badań potencjału rozwojowego poszczególnych regionów.

2. Zakres i metodologia badań

Na wstępie określono początkowy zestaw zmiennych, który w sposób możliwie pełny i kompleksowy opisuje potencjał rozwojowy województwa świętokrzyskiego. Następnie dokonano analizy dostępności danych statystycznych zgromadzonych przez GUS. Do wyznaczenia syntetycznego potencjału rozwojowego województwa świętokrzyskiego przyjęto zmienne diagnostyczne przedstawione w tabeli 2. Zostały one podzielone na pięć podstawowych grup: potencjał gospodarczy, potencjał ludzki, potencjał infrastrukturalny, potencjał naukowo-badawczy oraz potencjał jakości życia. W ramach każdej z wymienionych kategorii wyróżniono dodatkowe mierniki odzwierciedlające podstawowe cechy lub zachowania badanej populacji, w ten sposób powstał trójpoziomowy układ wskaźników. Przypisane wagi odzwierciedlają udział wskaźnika z niższego poziomu w definicji wskaźnika wyższego poziomu. Wagi w obrębie każdego poziomu sumują się do 100%. Potencjał rozwojowy obliczono za pomocą następującego miernika⁴:

$$P_r = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \alpha_i \cdot x_{ij}; j, k=2008, 2009, \dots, m$$

gdzie:

P_r – potencjał rozwojowy,

j – oznaczenie lat,

m – liczba badanych lat,

i – numer zmiennej (cechy) wykorzystanej do budowy wskaźnika,

n – całkowita liczba zmiennych wykorzystanych do budowy wskaźnika,

x_{ij} – wartość cechy „ i ” dla określonego roku „ j ”,

α_i – waga, jaką cecha „ i ” ma przypisaną w indeksie P ; $\sum \alpha_i = 1$.

⁴ Przy budowie miernika do obliczeń korzystano z metodologii obliczania jakości kapitału ludzkiego opracowanej przez H. Kotarskiego. H. Kotarski *Kapitał ludzki i społeczny a rozwój województwa podkarpackiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2013.

Tabela 2. Zestaw zmiennych opisujących potencjał rozwojowy województwa świętokrzyskiego

Główna kategoria	Waga	Podgrupa zmiennych	Waga	S/D	Nazwa zmiennej diagnostycznej	Waga		
Potencjał gospodarczy	20%	Kapitał finansowy	25,00%	S	Wpływy z podatku CIT na jeden podmiot gospodarczy	33,3(3)%		
				S	Wpływy z PIT na 1 mieszkańca	33,3(3)%		
				S	Środki pochodzące z budżetu UE na jednego mieszkańca	33,3(3)%		
							Σ	100,00%
		Produktywność	25,00%			S	Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	50,00%
						S	Wartość dodana brutto na jednego mieszkańca	50,00%
							Σ	100,00%
		Techniczne uzbrojenie pracy	25,00%			S	Wartość środków trwałych przypadająca na 1 zatrudnionego w gospodarce	100,00%
							Σ	100,00%
		Przedsiębiorczość	25,00%			S	Podmioty zarejestrowane w REGON na 10 tys. mieszkańców	50,00%
						S	Samozatrudnienie – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	50,00%
							Σ	100,00%
Potencjał ludzki	20,00%	Zasoby ludzkie	25,00%	S	Przyrost naturalny na 1000 ludności	50,00%		
				S	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych	50,00%		
					Σ	100,00%		
		Efektywność wykorzystania dostępnych zasobów pracy	25,00%			D	Stopa bezrobocia rejestrowanego	50,00%
						S	Udział zatrudnionych w zasobach siły roboczej	50,00%
							Σ	100%
		Poziom wykształcenia	25,00%			S	Odsetek ludności posiadającej wykształcenie wyższe w ogólnej liczbie ludności	100,00%
							Σ	100,00%
		Zdrowie	25,00%			D	Odsetek ludności umierających na choroby cywilizacyjne	100,00%
							Σ	100,00%
Potencjał infrastrukturalny	20,00%	Infrastruktura gospodarstw domowych	50,00%	S	wyposażenie gospodarstw domowych w infrastrukturę komunalną	100,00%		
					Σ	100,00%		
		Infrastruktura przedsiębiorstw	50,00%			S	Odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu	100,00%
							Σ	100,00%

cd. tab. 2.

Główna kategoria	Waga	Podgrupa zmiennych	Waga	S/D	Nazwa zmiennej diagnostycznej	Waga	
Potencjał naukowo-badawczy	20,00%	Działalność innowacyjna i badawczo-rozwojowa	100,00%	S	Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB	20,00%	
				S	Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	20,00%	
				S	Liczba patentów na 1 mieszkańca	20,00%	
				S	Jednostki aktywne badawczo na 100 tys. pomiotów gospodarki narodowej	20,00%	
				S	Udział zatrudnionych w B+R w pracujących ogółem	20,00%	
				Σ			
Potencjał jakości życia	20,00%	Potencjał turystyczny	20,00%	S	Stopień wykorzystania bazy hotelowej	100,00%	
		Stan środowiska naturalnego	20,00%	D	Odpady zebrane w ciągu roku na 1mieszkańca	50,00%	
				D	Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych	50,00%	
				Σ			
		Poziom bezpieczeństwa	20,00%	D	Przestępstwa stwierdzone z zakończonych postępowań przygotowawczych na 10 tys. mieszkańców	100,00%	
				Σ			
		Komfort życia	20,00%		S	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań	33,3(3)%
					S	Miejsca na widowni w kinach	33,3(3)%
					S	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	33,3(3)%
					Σ		
		Ochrona zdrowia	20,00%		S	Liczba łóżek dostępnych w szpitalach przypadających na 10 tys. mieszkańców	50,00%
					S	Kadra medyczna na 10 tys. mieszkańców	50,00%
Σ					100,00%		

Źródło: Opracowanie własne, zmodyfikowane, na podstawie: J. M. Nazarczuk *Potencjał rozwojowy a aktywność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2013, s. 99.

Wybór zmiennych diagnostycznych zaprezentowanych w tabeli 2 ma charakter autorski. Okres badawczy obejmował lata 2008-2012. Wszystkie zmienne znormalizowano za pomocą procesu unitaryzacji zerowanej, ponieważ pozwala ona normować cechy przyjmujące wartości dodatnie i ujemne a także cechy przybierające wartość równą zero. Wszystkie cechy unormowane przyjmują wartość w przedziale $[0,1]$ ⁵. Oznacza to, że każdy z obliczonych potencjałów może przybrać maksymalną wartość równą 1, co będzie oznaczało duży potencjał rozwoju, zaś wartość zbliżona do 0 – brak potencjału rozwojowego. Zmienne diagnostyczne będące stymulantami (S) znormalizowano zgodnie z propozycją K. Kuklińskiego za pomocą następującego wzoru⁶:

$$x_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i x_{ij}}{\max_i x_{ij} - \min_i x_{ij}}$$

W przypadku zmiennych będących destymulantami (D) zastosowano poniższy wzór:

$$x_{ij} = \frac{\max_i x_{ij} - x_{ij}}{\max_i x_{ij} - \min_i x_{ij}}$$

3. Wyniki analizy

Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż potencjał rozwojowy województwa świętokrzyskiego w poszczególnych kategoriach jest zróżnicowany. Dane w tabeli 3 wskazują, że w 2012 roku największe wartości przyjmował potencjał w kategoriach: jakości życia i gospodarki. Najniższe zaś, w grupie potencjał: kapitał ludzki i infrastruktura. Ważnym odnotowania jest fakt, że największy spadek w latach 2008-2012 odnotowano w grupie czynników dotyczących kapitału ludzkiego i infrastruktury, a poprawę wśród czynników gospodarczych i jakości życia. Sugeruje to, że działania władz samorządowych w tych obszarach były najbardziej skuteczne, bądź było to wynikiem niezależnych od władz procesów zachodzących w układzie wewnętrznym i otoczeniu.

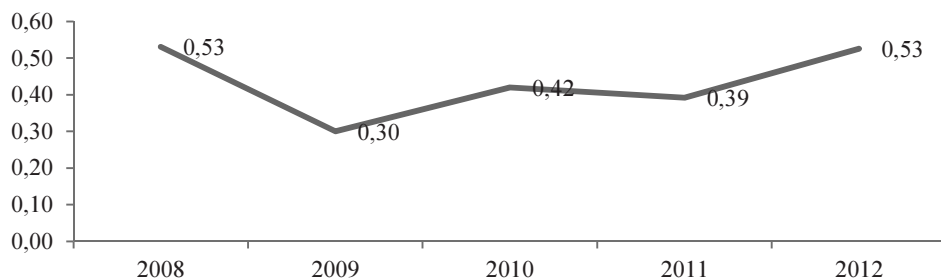
Tabela 3. Potencjał województwa świętokrzyskiego według kategorii

Rok	Potencjał				
	gospodarczy	ludzki	infrastrukturalny	naukowo-badawczy	jakości życia
2008	0,47	0,40	0,84	0,55	0,39
2009	0,31	0,15	0,50	0,31	0,23
2010	0,36	0,07	0,96	0,37	0,34
2011	0,49	0,27	0,22	0,54	0,44
2012	0,74	0,15	0,34	0,62	0,78

Źródło: Opracowanie własne.

⁵ K. Kukula, *Propozycja budowy rankingu obiektów z wykorzystaniem cech ilościowych oraz jakościowych*, [w:] *Metody ilościowe w badaniach ekonomicznych*, s. 7. SGGW w Warszawie, 2012.

⁶ *Ibidem*.

Wykres 1. Zagregowany potencjał rozwojowy województwa świętokrzyskiego w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne.

Potencjał rozwojowy w poszczególnych kategoriach został przeanalizowany poprzez przypisanie im wybrane wskaźniki. Badanie obejmowało także ich dynamikę w latach 2008-2012 (tabela 4). W grupie wybranych, ośmiu czynników odnoszących się do potencjału gospodarczego w pięciu odnotowano poprawę sytuacji. W kategorii potencjał ludzki na sześć czynników, dwa wykazały tendencje wzrostowe, co jest szczególnie cenne ze względu na ogólnie niską, zagregowaną wartość tego potencjału. W grupie potencjału infrastrukturalnego oba badane wskaźniki uległy poprawie. Potencjał naukowo-badawczy opisany został poprzez pięć wskaźników, z których trzy wykazały tendencję wzrostową. Kategoria potencjału w zakresie jakości życia obejmowała dziewięć wybranych wskaźników, z których cztery uległy poprawie. Wśród analizowanych najwyższą dynamiką cechowały się wskaźniki: liczba jednostek aktywnych badawczo na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej – 281,62% (grupa potencjał naukowo badawczy), stopa przyrostu naturalnego (ujemna) – 216,66% (grupa potencjał ludzki), odsetek ludności posiadającej wykształcenie wyższe – 127,78% (grupa potencjał ludzki), przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – 118,41% (grupa jakość życia), stopa bezrobocia rejestrowanego – 116,79% (grupa potencjał ludzki). Największy spadek wartości dotyczył wskaźników: stopa przyrostu naturalnego – 216,66%, (grupa potencjał ludzki), udziału zatrudnionych w B+R w pracujących ogółem – 53,85%, średniego udziału przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw – 81,02% (grupa potencjał naukowo ludzki), ilości odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku na jednego mieszkańca – 87,67% (grupa potencjał jakości życia). Jak wskazują analizy dynamika wskaźników jest na tyle zróżnicowana, nawet w ramach poszczególnych kategorii potencjału, że nie można stwierdzić, czy jest to wynikiem planowanych procesów lub działań. Dobór różnorodnych wskaźników miał służyć zilustrowaniu procesów zachodzących w poszczególnych kategoriach rozwoju regionalnego. Na podstawie ich analizy można wnioskować, że w procesach rozwoju regionalnego panuje pewna żywiołowość, co prowadzi do wniosku, iż procesy rozwoju regionalnego nie dają się w pełni sterować. Jest to kolejna cecha rozwoju regionalnego, która powinna być brana pod uwagę przez podmioty polityki regionalnej.

Tabela 4. Dynamika zmiennych diagnostycznych

Główna kategoria	Podgrupa zmiennych	Nazwa zmiennej	Dynamika 2012/2008
Potencjał gospodarczy	Kapitał finansowy	Wpływy z podatku CIT na jeden podmiot gospodarczy	98,53%
		Wpływy z PIT na 1 mieszkańca	110,59%
		Środki pochodzące z budżetu UE na 1 mieszkańca	102,60%**
	Produktywność	Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	105,45%
		Wartość dodana brutto na jednego mieszkańca	115,48%
	Techniczne uzbrojenie pracy	Wartość środków trwałych przypadająca na 1 zatrudnionego w gospodarce	142,24%
Przedsiębiorczość	Podmioty zarejestrowane w REGON na 10 tys. mieszk.	99,60%	
	Samozatrudnienie – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	96,46%	
Potencjał ludzki	Zasoby ludzkie	Stopa przyrostu naturalnego (ujemna)	211,66%
		Saldo migracji na pobyt stały międzywojewódzkich w wieku produkcyjnym (ujemna)	112,19%
	Efektywność wykorzystania dostępnych zasobów pracy	Stopa bezrobocia rejestrowanego	116,79%
		Udział zatrudnionych w zasobach siły roboczej	92,56%
	Poziom wykształcenia	Odsetek ludności posiadającej wykształcenie wyższe w ogólnej liczbie ludności	127,78%
Zdrowie	Odsetek ludności umierających na choroby cywilizacyjne (tj. nowotwory, układ krążenia, oddechowy, trawienny)	103,70%	
Potencjał infrastrukturalny	Infrastruktura gospodarstw domowych	Wyposażenie gospodarstw domowych w infrastrukturę komunalną	105,85%
	Infrastruktura przedsiębiorstw	Odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu	100,11%
Potencjał naukowo-badawczy	Działalność innowacyjna i badawczo-rozwojowa	Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB	165,00%
		Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	81,02%
		Liczba patentów na 100 tys. mieszkańców	105,59%*
		Jednostki aktywne badawczo na 100 tys. pomiotów gospodarki narodowej	281,62%
		Udział zatrudnionych w B+R w pracujących ogółem	53,85%
Potencjał jakości życia	Potencjał turystyczny	Stopień wykorzystania bazy hotelowej	97,88%
	Stan środowiska naturalnego	Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszk.	87,67%
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	108,54%
	Poziom bezpieczeństwa	Przestępstwa stwierdzone z zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10 tys. mieszkańców	91,49%
	Komfort życia	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	95,01%
		Miejsca na widowni w kinach na 1mieszkańca	127,12%
		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	118,41%
	Ochrona zdrowia	Liczba łóżek dostępnych w szpitalach przypadających na 10 tys. mieszkańców	105,40%
Kadra medyczna na 10 tys. mieszkańców		106,36%	

* dynamika 2009, ** dynamika 2012/2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>, (30.06.2017).

4. Polityka rozwoju województwa świętokrzyskiego

W zaktualizowanej w 2013 r. Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego (SRWŚ) do roku 2020 przyjęto, że ma być to region: „akumulującym w maksymalnym stopniu kapitał materialny i niematerialny poprzez wykorzystanie swoich rzeczywistych przewag”⁷. Główną misją strategii jest: „pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska”⁸. W SRWŚ przyjęto sześć celów strategicznych⁹:

1. Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej.
2. Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu.
3. Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki.
4. Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu.
5. Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich.
6. Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu.

Narzędziem realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju województwa świętokrzyskiego jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Głównym jego celem jest zdynamizowanie rozwoju gospodarki województwa, w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne i wzrost poziomu kapitału społecznego. Realizowana polityka rozwoju obejmuje wzmocnienie w następujących obszarach: B+R, przedsiębiorczość, zasobooszczędną i niskoemisyjną gospodarkę, inkluzję społeczną osób wykluczonych, redukcję bezrobocia, podniesienia jakości świadczonych usług społecznych i publicznych, nowoczesną komunikację, rynek pracy, włączenie społeczne, rozwój edukacji. Zapisy zarówno w Strategii, jak i Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego nawiązują do potencjału rozwojowego, zarówno w warstwie stymulant, jak i destymulant, mających odniesienie do silnych i słabych stron regionu. W dokumencie doceniono obszar B+R, w którym zachodzą bardzo różnorodne procesy, konieczność wzmocnienia potencjału infrastrukturalnego, działania na rynku pracy, wspierania rozwoju przedsiębiorczości i ograniczenia bezrobocia. Szczególną uwagę zwrócono także na kapitał ludzki, który jak wskazuje analiza wskaźnikowa wymaga wzmocnienia, jeżeli ma być rozważany w kategoriach potencjału rozwojowego. Innym ważnym dokumentem jest lista inteligentnych specjalizacji regionu świętokrzyskiego. Inteligentne specjalizacje to dziedziny życia, gospodarki lub nauki stanowiące nową, rozwojową specjalizację gospodarczą, które opierają się

⁷ Uchwała nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013, s. 34.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

na wykorzystaniu unikalnych zasobów regionów, połączenia różnych branż, zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Są to mocne strony regionu – sektory i branże, które mogą stanowić jego filary¹⁰.

Zakończenie

Wykonane dla potrzeb artykułu badania wskazują, iż potencjał rozwojowy województwa świętokrzyskiego w latach 2008-2012 uległ wzmocnieniu w kategoriach gospodarczych, jakości życia i potencjału naukowo-badawczego. Natomiast potencjały w kategoriach kapitał ludzki i infrastrukturalny wykazywały dużą labilność i niewątpliwie wymagały wzmocnienia, co znalazło odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju i Regionalnym Programie Operacyjnym. Badania wykazały, iż określenie potencjału w poszczególnych kategoriach wymaga szczegółowych i pogłębionych badań oraz wypracowania adekwatnej metodyki. Duże zróżnicowanie wartości i dynamiki badanych w ramach poszczególnych kategorii potencjału wskaźników wskazuje na dużą żywiołowość procesów zachodzących w województwie. Działania deklarowane w dokumentach programowych województwa miały odniesienie do sytuacji w zakresie potencjału rozwojowego regionu, zwłaszcza do tych obszarów, które stanowiły silne strony województwa oraz tych, które w najistotniejszy sposób ograniczały jego rozwój.

Bibliografia

- Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>.
- Głuszczyk D., *Istota rozwoju regionalnego i jego determinanty*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu *Ekonomia* 5/17 (2011).
- Kotarski H., *Kapitał ludzki i społeczny a rozwój województwa podkarpackiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2013.
- Kukuła K., *Propozycja budowy rankingu obiektów z wykorzystaniem cech ilościowych oraz jakościowych*, [w:] *Metody ilościowe w badaniach ekonomicznych*, SGGW w Warszawie, 2012.
- Nazarczuk J.M., *Potencjał rozwojowy a aktywność inwestycyjna województw i podregionów Polski*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2013.
- Strahl D. (red.), *Taksonomia struktur w badaniach regionalnych*, Wydawnictwo AE, Wrocław 1998.
- Uchwała nr XXXIII/589/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 16 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013.
- www.smart.gov.pl.

¹⁰ www.smart.gov.pl, (14.07.2017).

Abstract

The potential of development in the świętokrzyskie region

The aim of this article is to evaluate the developmental potential of the Świętokrzyskie province in regards to particular groups of factors to regional development. The level of developmental potential of a region is determined by the sum of its individual potentials: economic, infrastructure, *human*, scientific research and quality of life. This study covers the years 2008-2012, since that was the available period of data collected by GUS for these diagnostic variables. The identification of developmental stimulants – as well as suppressors – is of fundamental importance for the proper implementation of regional policy.

Keywords: factors of development, regional policy, the development potential, region